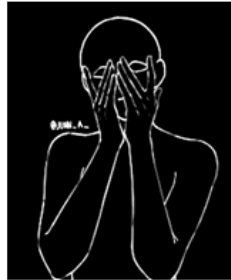

TRẦN CẨM QUỲNH NHƯ'

VÌ SAO ?

BỞI VÌ SAO ? !

Ngũ bách niên tang điền thương hải,
Ngoan thạch dã trường mãn thanh đài,
Trường mãn thanh đài
Trường mãn thanh đài

...

Tha đà liễu tuế nguyệt,
Khích đặng trước tình hoài.
Vị thập ma, vị thập ma?
Thiên hữu giá dạng đích an bài?
Vị thập ma, vị thập ma?
(NGŨ BÁCH NIÊN TANG ĐIỀN THƯƠNG HẢI- DIÊM TÚC)

Dịch nghĩa:

Năm trăm năm bãi bể biến nương dâu,
Tảng đá cứng cỏi cũng phủ xanh rêu,
Phủ xanh rêu
Phủ xanh rêu...

Đã để phí hoài năm tháng,
Ngậm ngùi mang hoài bão.
Bởi vì sao, bởi vì sao,
An bài cho ta tình cảnh này?
Bởi vì sao, bởi vì sao?

NGŨ BÁCH NIÊN TANG ĐIỀN THƯƠNG HẢI
(Năm trăm năm biến cả nương dâu)

Tây Du Ký 1986 của đạo diễn Dương Khiết có lẽ ai nấy vẫn chưa quên, tuy hiệu ứng âm thanh và kỹ xảo còn thô sơ, cách trang điểm và phục trang còn lòe loẹt quê mùa, nhưng nói về nhạc phim thì hầu như bài nào cũng hay, từ Cầm vắn lộ tại hà phương (Đường đi ở nơi đâu), Nữ nhi tình, Thiếu nữ Thiên Trúc, Tương kiến nan biệt diệc nan (Gặp nhau khó xa càng khó), Ngũ bách niên tang điền thương hải (500 năm biển cả nương dâu), cho đến Hà tất Tây thiên vạn lý dao (Cần chi phải đi Tây thiên xa vạn dặm)...

Thật sự khó có thể tìm được một cuốn phim mà hầu hết nhạc phim đều hay mỗi bài một vẻ. Không chỉ trẻ nhỏ, người lớn cũng mê: Tôi đã từng được nghe bài nhạc mở đầu phim (khi Tôn Ngộ Không mới chào đời từ tảng đá) từ nhạc chuông điện thoại của một "lão trượng" ở hành lang bệnh viện!

Đặc biệt khi bạn nhìn ánh mắt u ám và tuyệt vọng của Tôn Ngộ Không dưới Ngũ Hành Sơn lúc ông ngược nhìn lên bầu trời xanh thẳm, trên đó một con đại bàng đang tự do xoải cánh chao lượn, bạn sẽ hiểu nhạc phẩm "Ngũ bách niên tang điền thương hải" của Diêm Túc nó đau đớn và khắc khoải đến mức ám ảnh thế nào!

Một thời chốc trời khuấy nước, một thời hô mây gọi gió, mọi thứ đã thành dĩ vãng vàng son! Ký ức như một cuốn phim quay chậm khi tiêu diêu tự tại bên Hoa Quả Sơn, khi loạn bàn đào lúc nào thiên cung, khi làm loạn Đông Hải Long Vương lấy đi "Định hải thần châm" làm "Như ý kim cô bổng" giắt tại, lúc thỏa chí tung hoành bên đàn ngựa trời tung vó trong mây mờ, hay ngã nghiêng khoái chí cắn ngập răng quả đào tiên ngọt lịm...

Như ánh sáng chỉ sáng trong bóng tối, như cơn đau chỉ nhói lên cực đỉnh khi một người nghèo đã từng một thời kinh qua giàu sang, Tôn Ngộ Không cũng một thời vẫy vùng vô pháp vô thiên, trời đất coi bằng vung đến nổi tự cao tự đại vỗ ngực tự xưng Tề Thiên Đại thánh - ông thánh tài giỏi bằng trời - mà giờ đây bất lực, nhỏ nhoi, yếu đuối... Giờ đây, dưới Ngũ Hành Sơn chỉ còn biết mỗi ngày u ám đưa mắt nhìn nắng vàng phai nhanh nơi cửa hang và mây trắng trôi ngang trên kia vô định thăm thẳm...

Đâu bao nhiêu phép màu với "Thần Hành", "Trượng Giải" để có thể thoát xác hầu chạy trốn khỏi bàn tay Như Lai? Đâu phép "Giải Ách", "Thấu Thạch" để có thể dễ dàng đi xuyên qua đá núi?

Phải chăng tất cả đều vô dụng trước nghiệp bất thiện và nghiệp kiêu mạn nên Thạch Hầu chỉ còn cách lặng yên trả nghiệp để hơn 500 năm sau bắt đầu một cuộc đời mới bằng chuyến đi thỉnh kinh với Đường Tăng hiểm trở nhưng đầy ý nghĩa?

Ngũ bách niên tang điền thương hải,
Ngọa thạch dã trường mãn thanh đài,
Trường mãn thanh đài...

Rêu phong phủ kín đá mòn
Biển xanh đã hoá chỉ còn nương dâu
Năm trăm năm vụt qua đầu
Chỉ còn vương vẩn chút sầu trên vai
(Nguyễn Gia Linh dịch)

Đã phủ xanh rêu. Đã phủ xanh rêu...
Lời ca cứ lặp đi lặp lại như một tiếng thở dài...
"Xanh rêu", nghĩa là đã cũ, đã tàn, đã hoang phế, đã đổ nát, đã suy sụp, chỉ còn là phế tích. Chịu đựng, hiên lành và buồn bã sao những bậc thềm rêu phủ.

"Ôi tiếng buồn rơi đều, Nhìn lại mình đời đã xanh rêu..."
Và "... trên chiếc lá thu phai, trên mặt trăng đã già, trên cuộc đời đã phủ rêu phong" (Trịnh Công Sơn).

Dường như khi ta nhắc tới "rêu" thì thời gian đang ngừng lại, đang lắng đọng, đang nhạt phai. Tuổi trẻ cũng nhạt phai. Và nỗi buồn dù lặng lẽ dù nhẹ nhàng vẫn chưa bao giờ phai nhạt!

Thạch môn tà nhật đáo lâm khâu,
Đài kính vô nhân tự cổ u.
(Đỗ Phủ)

(Cửa đá bóng chiều ngã xuống gò rừng,
Lối rêu không bóng người, tự ngàn xưa đã u tịch).

Sao buồn quá! Buồn như rong rêu...

Rồi trong thời khắc đặng đặng đó, Ngộ Không có nhụt chí, có vong thân, có bị khuất phục, có để mình trôi đi trong vô minh??

Chỉ nhất khoảnh tâm nhi vị tử,
Hương vãng khán tiêu dao tự tại,
Tiêu dao tự tại.
Y nhiên thị chí hướng bất cải,
Y nhiên thị tín niệm bất suy.
Tha đà liễu tuế nguyệt
Khích đặng trước tình hoài.

(Chỉ còn một trái tim vẹn nguyên cùng năm tháng,
Nhìn tự tại tiêu dao lui dĩ vãng,
Nay còn đâu...
Chí hướng mãi một lòng không thay đổi,

Niềm tin giữ vững chẳng giảm suy.
Đã phí thời gian cùng tuế nguyệt,
Những mang ơn một mối tình hoài).
-Như Quy dịch-

Phải, dù lửa thiêu tuyết phủ, dù sau bao nhiêu năm mọi thứ tưởng đã thành đồng tro tàn, duy chỉ trái tim ta không thể khuất phục, nó vẫn sống, vẫn đập, vẫn tuôn trào dòng máu nóng. Chí hướng ta, niềm tin ta vẫn y như ngày đầu, đâu thể hèn mọn sa xuống tầng mây thấp, dù bao lần "Tường đảo chúng nhân thôi" (tường đổ thiên hạ xúm vào xô thêm), "Lạc tỉnh hạ thạch" (thấy người sa xuống giếng lấy đá ném thêm)!

Nhưng than ôi, thử tính lại ta đã phí hoài bao nhiêu tháng ngày trong giam cầm xiềng xích, trong khi thời gian thì vô cùng mà đời người vốn hữu hạn! Cho nên so với con người, Thạch hầu vẫn còn may mắn lắm vì cuối cùng cũng có ngày qua hết năm trăm năm kiếp nạn, ông lại trỗi dậy tung hoành khuấy đảo, trong khi con người một khi đã qua mất thời thanh xuân, thì nó đã bắt lực đi dần về phía bên kia triền dốc cuộc đời, như Đặng Dung đã từng than thở: "Việc đời còn dằng dặc mà mình đã già mất rồi, nên đất trời mệnh mỏng thu lại chỉ là một cuộc say hát mà thôi! (Thế sự du du nại lão hà, Vô cùng thiên địa nhập hàm ca).

Vị thập ma, vị thập ma?
Thiên hữu giá dạng đích an bài?
Vị thập ma, vị thập ma?
Thiên hữu giá dạng đích an bài?

(Bởi vì sao, bởi vì sao,
Ta lại chịu cảnh như thế này?
Bởi vì sao, bởi vì sao?
Thân ta như đã an bài thế sao?)

Những câu hỏi như xoáy vào nỗi ám ảnh trong bóng tối tù ngục, khi Thạch Hầu nằm nghĩ về những tháng ngày oai hùng, khí phách, thừa một tay với được cả bầu trời. Chọc trời khuấy nước như ông mà còn phải đón đau tự hỏi "Vị thập ma? Vị thập ma?". Năm tháng trôi, đời trôi hoang phế, tâm tư luyến lưu tháng ngày qua. Cớ sao số phận trên người thế này? Vì sao thiên mệnh trói chân ta giữa nơi đây? Vì sao, vì sao? Câu hỏi như tiếng kêu ai oán tức tối cuối cùng một tâm hồn nổi loạn.

Trở lại nhạc phẩm làm nền cho phân cảnh Tôn Ngộ Không với ánh mắt buồn thảm và bất lực khi ngược nhìn cánh chim ưng chao lượn trên bầu trời cao tít. Tôi khuyên bạn đừng nghe lại bản gốc hiền lành và buồn man mác của nhạc phim Tây Du Ký 1986, mà phải nghe đúng phiên bản AI rất gần đây của channel "Nhạc Xưa Ơi" bài "Ngũ bách niên tang điền thương hải".

<https://www.youtube.com/watch?v=FSHEn0nycUg>

Với tôi, nó như một version non trẻ mà hoàn hảo và thành công vượt bậc vì lột tả được tâm trạng bức bối tù túng nặng nề không cách chi tự giải thoát. Nếu muốn ví với một tác phẩm nào đó về mặt đôn đốc, mệt mỏi và u uất đến mức ám ảnh, thì version trên có thể sánh ngang với kiệt tác "Zombie", ca khúc nhạc rock nổi tiếng nhất thập niên 90 mang thông điệp phản chiến mạnh mẽ, được trình bày bởi ca sĩ Dolores O'Riordan của ban nhạc The Cranberries với chất giọng thô ráp và khắc khoải đến kiệt quệ. "Zombie" không nói về thảm họa xác sống trong những phim giả tưởng hậu tận thế, mà ẩn dụ về hình ảnh những con người trở nên cứng đờ vô cảm như xác sống trước nỗi đau mà chiến tranh đã gây ra cho những thường dân vô tội.

<https://www.youtube.com/watch?v=6Ejga4kJUts>

Cho nên, bất cứ lúc nào, khi nghe xong version "Ngũ bách niên tang điền thương hải" AI của "Nhạc Xưa Ơi", tim tôi cũng nặng trĩu, ngực như bị đè nặng bởi những kỷ ức xa xưa, cái thuở tuổi nhỏ vô ưu tự tại - tôi còn chưa kịp sống hết tuổi thanh xuân của mình kia mà!

Ai nói ưu phiền không lây lan! Có lẽ tôi quá đa cảm chăng, nên ánh mắt Thạch hầu luôn ám ảnh trong tôi, đến nỗi thỉnh thoảng đêm về tôi vẫn còn nhìn thấy đâu đó trong bóng tối hang sâu dưới Ngũ Hành Sơn - hay bóng tối của địa ngục lòng mình - cặp "hỏa nhãn kim tinh" cứ chớp chớp ánh vàng kim thê lương, thăm nảo và vô vọng...

Trần Cẩm Quỳnh-Như

SG, 25/07/2026

五百年桑田滄海

五百年桑田滄海，
頑石也長滿青苔，
長滿青苔。
五百年桑田滄海，
頑石也長滿青苔，
長滿青苔。
只一顆心兒未死，
向往看逍遙自在，
逍遙自在。
哪怕是野火焚燒，
哪怕是冰雪覆蓋。
依然是志向不改，
依然是信念不衰。
蹉跎了歲月，
激蕩著情懷。
為什麼，為什麼，
偏有這樣的安排？
為什麼，為什麼，
偏有這樣的安排？
為什麼，為什麼，
偏有這樣的安排？
為什麼，為什麼，
偏有這樣的安排？